

Reģionu komitejas atzinums “Brīvības, drošības un tiesiskuma telpas nodrošināšana Eiropas pilsoņiem – Stokholmas programmas īstenošanas rīcības plāns”

(2011/C 42/10)

REĢIONU KOMITEJA

- ir viena no iestādēm, kas atbildīga par Savienības pilsonības izpratnes iedzīvināšanu, subsidiaritātes principa ievērošanu, daudzlīmeņu pārvaldību un Pamattiesību hartas ievērošanu, vēlas sniegt ieguldījumu aktīvas “pamattiesību kultūras” veidošanā;
- atzīmē, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām kā iedzīvotājiem tuvākajam pārvaldes līmenim ir īpaša atbildība par Lisabonas līgumā, kā arī valstu un reģionālajās konstitūcijās noteikto politiskās līdzdalības pamatprincipu īstenošanu, un tāpēc ierosina arī apsvērt iespēju nodrošināt Eiropas Savienības iedzīvotājiem visaptverošas tiesības piedalīties velēšanās viņu mītnes valstī;
- norāda, ka jāveido pamats, lai rastos pēc iespējas lielāka uzticēšanās, un jāuzkrāj visaptverošas zināšanas par dalībvalstu tiesību sistēmu darbību Stokholmas programmas īstenošanā; minēto procesu var sekmēt vietējās un reģionālās pašvaldības, iesaistoties arī pilsētu un reģionu partnerībā;
- norāda, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir liela nozīme visaptverošas un pamattiesību normām atbilstošas datu aizsardzības nodrošināšanā un arī tām ir jāuzņemas īpaša atbildība par noziedzīgu nodarījumu novēršanu un administratīviem risinājumiem organizētās noziedzības novēršanai un apkarošanai;
- saistībā ar nabadzības izraisītās migrācijas, kas arvien pieaug, sociālo dimensiju vēlreiz uzsver, ka jāīsteno ar reģioniem un vietējām pašvaldībām saskaņota Eiropas imigrācijas un patvēruma politika, kas balstās uz cilvēktiesību ievērošanu, solidaritāti un atbildību, un tāpēc atbalsētu Eiropas pilnvarotā pārstāvja migrācijas, bēgļu un integrācijas jautājumos amata izveidošanu Eiropas Parlamentā; šādam pārstāvim būtu jānodarbojas ar trešo valstu valstspiederīgo īpašajām problēmām.

Ziņotājs:	<i>Holger Poppenhäger</i> kgs (DE/PSE), Tiringenes brīvvalsts tieslietu ministrs
Atsauces dokuments:	“Brīvības, drošības un tiesiskuma telpas nodrošināšana Eiropas pilsoņiem — Stokholmas programmas īstenošanas rīcības plāns” COM(2010) 171 galīgā redakcija

I. IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

REĢIONU KOMITEJA

1. atzinīgi vērtē to, ka Komisija, izstrādājot rīcības plānu, nav kavējusies un sagatavojusi visaptverošu darba plānu, lai īstenotu Stokholmas programmu, kas attiecas uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu. Tas ļauj organizēti un mērķtiecīgi iesaistīties visām ieinteresētajām personām;

2. atzinīgi vērtē rīcības plāna mērķi tuvināt Eiropu iedzīvotājiem, lai viņi pilnībā varētu īstenot savas tiesības;

3. vēlreiz uzsver, ka, arī veidojot drošu Eiropu, jānodrošina visaptveroša pamattiesību un brīvību ievērošana;

4. norāda, ka vietējās un reģionālās pašvaldības jau pašlaik ir lielā mērā atbildīgas par minēto tiesību praktisko īstenošanu, un tāpēc uzskata, ka daudzlīmeņu pārvaldības ietvaros un saskaņā ar subsidiaritātes principu pašvaldības plaši jāiesaista procesā jau pirms tiesību aktu izstrādes;

5. apsvērs iespēju Reģionu komitejā (RK) izveidot īpašu datu bāzi, kurā apkopoti vietējo un reģionālo pašvaldību paraugprakses piemēri, kas saistīti ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu;

Pamattiesību ievērošana Eiropā

6. norāda, ka Eiropas Savienības Pamattiesību hartā atzīta ikvienas personas — neatkarīgi no valstspiederības vai imigrācijas statusa — pamattiesību un brīvību nedalāmība, un uzsver, ka šo tiesību neierobežota ievērošana, aizsardzība un veicināšana ir viens no Eiropas Savienības iestāžu un struktūru, dalībvalstu, reģionālo parlamentu un valdību, kā arī vietējā līmeņa vēlētu un ieceltu amatpersonu galvenajiem uzdevumiem;

7. norāda, ka ļoti nozīmīgas ir it īpaši vietējo un reģionālo pašvaldību un pilsoniskās sabiedrības grupu ierosinātās iniciatīvas cīņā pret atstumtību, rasismu, antisemitismu, ksenofobiju un homofobiju;

8. aicina uzlabot mazākumtautību un mazāk aizsargāto grupu un personu aizsardzību;

9. mudina reģionus un vietējās administratīvās teritorijas pakāpeniski pārbaudīt, vai tur spēkā esošie tiesību akti, tostarp

to konstitūcijas, kā arī jauni tiesību akti ir saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartu, Konstitūcijas Eiropai izstrādes gaitā gūtajām atziņām un jo īpaši ar Eiropas tiesību aktiem diskriminācijas apkarošanas jomā;

10. vēlas daudzlīmeņu pārvaldības ietvaros un ciešā sadarbībā ar Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūru sniegt ieguldījumu aktīvas “pamattiesību kultūras” veidošanā un tāpēc aicina Komisiju regulāri informēt arī Reģionu komiteju par to, kādus pasākumus tā veic, lai nodrošinātu pamattiesību efektīvu ievērošanu;

11. atzinīgi vērtē 2009. gadā uzsākto trīspusējo sadarbību starp Komisiju, ES Pamattiesību aģentūru un Reģionu komiteju un rosina šo sadarbību padziļināt un paplašināt;

Pilsoņu interesēm atbilstoša politika

12. uzskata, ka iedzīvotāju tiesības uz visaptverošu pārvietojšanās brīvību un aktīvu politisku līdzdalību ir Eiropas Savienības pilsonības galvenie aspekti;

13. atzīmē, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām kā iedzīvotājiem tuvākajam pārvaldes līmenim ir īpaša atbildība par valstu un reģionālajās konstitūcijās, kā arī Lisabonas līgumā noteikto līdzdalības pamatprincipu īstenošanu;

14. aicina tāpēc apsvērt iespēju nodrošināt Eiropas Savienības iedzīvotājiem tiesības piedalīties ne tikai vietējā un Eiropas līmeņa vēlēšanās;

15. atbalsta centienus trešo valstu pilsoņiem, kas legāli uzturas ES teritorijā, atkarībā no uzturēšanās ilguma piešķirt tiesības piedalīties vietējā līmeņa vēlēšanās;

16. piekrīt Eiropas Parlamenta, Komisijas un Eiropadomes viedoklim, ka Lisabonas līguma noteikumi, kas attiecas uz Eiropas pilsoņu iniciatīvu, stiprinās arī Eiropas Savienības demokrātisko lēģitimitāti;

17. uzsver, ka visaptveroša piekļuve informācijai ir priekšnosacījums ES iedzīvotāju aktīvai politiskai līdzdalībai; atzinīgi vērtētu to, ja arī dalībvalstīs būtu nodrošināta šāda visaptveroša piekļuve informācijai, un aicina Komitejas locekļus atbalstīt šo viedokli;

Eiropas tiesiskuma telpa — stiprināt uzticēšanos

18. atzinīgi vērtē to, ka līdz ar Lisabonas līguma stāšanos spēkā, panākot būtiskus uzlabojumus civiltiesību un krimināltiesību jomā, iedzīvotāji patiešām varēs novērtēt Eiropas tiesiskuma telpas priekšrocības;

19. uzsver, ka jāstiprina abpusēja uzticēšanās, tostarp ieviešot arī obligātus standartus, lai īstenotu tiesību sistēmu savstarpējās atzīšanas principu;

20. tāpēc uzskata, ka tiesnešu, prokuroru un citu tiesu sistēmas darbinieku apmaiņa, tās īstenošanai galvenokārt izmantojot Eiropas tiesu tīklu, kā arī jau izveidotās pilsētu un reģionu partnerības, palīdz stiprināt minēto uzticēšanos un šāda apmaiņa būtu aktīvi jāveicina;

21. rosina pilnveidot Eiropas tiesisko kultūru, sākot plašu pieredzes apmaiņu tādās jomās kā alternatīvi kriminālsodu veidi, pašlaik praksē izmantotie modeļi, piemēram, "alternatīva strīdu izšķiršana" (*Alternative Dispute Resolution — ADR*) un dažādas juridiskās izglītības un apmācības sistēmas;

22. uzskata, ka "vienotā modeļa" metode būtiski sekmēs tiesību normu eiropeizāciju un to efektīvāku piemērošanu;

23. rosina, turpmāk izstrādājot tiesību aktus, veikt uz pamattiesībām orientētu ietekmes novērtējumu un pievērst uzmanību tiesību aktu finansiālai, ekonomiskai un sociālai ietekmei uz reģioniem;

Brīvas un drošas Eiropas veidošana

24. uzsver vietējo un reģionālo pašvaldību īpašo atbildību par tajās dzīvojošo cilvēku drošību un tādas Eiropas tiesiskās kultūras attīstīšanu, kas balstās uz cilvēka cieņu, brīvību, vienlīdzību un solidaritāti, jo šāda kultūra ir svarīgākais faktors rasisma un ksenofobijas novēršanai;

25. uzsver Eiropas Savienības Pamattiesību hartā atzīto pulcēšanās brīvības īpašo nozīmi demokrātiskas sabiedrības pastāvēšanā un vienlaikus pauž bažas par to, ka šīs pamattiesības varētu izmantot, lai sasniegtu ksenofobiskus, rasistiskus un ekstrēmistiskus mērķus;

26. tāpēc uzskata, ka steidzami jāpastiprina un jāuzlabo administratīvā sadarbība un paraugprakses apmaiņa starp kompetentajām iestādēm, lai nodrošinātu brīvas pulcēšanās tiesības;

27. atzinīgi vērtē iecerī īstenot rīcības plānu, lai ierobežotu vardarbīga radikālisma izpausmes, un aicina apsvērt iespēju visā Eiropā ieviest obligātus standartus attiecībā uz kriminālsodiem par politiski ekstrēmistiskām darbībām;

28. atzinīgi vērtē to, ka rīcības plānā paredzēts novērtēt dalībvalstu pasākumus korupcijas apkarošanas jomā, un norāda — lai minēto mērķi sasniegtu, jāveido uz novēršanu orientēta pārvaldības kultūra un jānodrošina laba administratīvo procedūru pārskatāmība;

29. piekrīt Eiropas datu aizsardzības uzraudzītājam, kurš arī uzsvēris, ka pasaules informācijas sabiedrībā ļoti būtiska nozīme ir privātuma drošībai. Tāpēc noteikti ir jānodrošina pamattiesību, proti, tiesību uz datu aizsardzību konsekventa ievērošana — arī kriminālvajāšanas un noziedzīgu nodarījumu novēršanas jomā un starptautiskajās attiecībās;

30. uzskata, ka savlaicīgi un pastāvīgi ir jāiesaista vietējās un reģionālās pašvaldības, jo tās ir uzkrājušas pieredzi datu aizsardzības pilnveidošanā;

31. atzinīgi vērtē paziņojumu, ka paredzēts pārskatīt Direktīvu 2006/24/EK par datu saglabāšanu, un uzskata, ka pārskatīšana veicama saskaņā ar ES Pamattiesību hartu;

32. piekrīt Eiropas digitalizācijas programmā paustajam viedoklim, ka, nodrošinot datu aizsardzību un panākot datu drošību (arī līgumos ar trešām valstīm un jaunu elektroniskās tirdzniecības modeļu novērtēšanā), pieaugs iedzīvotāju uzticēšanās modernajām sakaru tehnoloģijām un tādējādi izzudīs būtiski šķēršļi to attīstībai;

33. uzskata, ka kritiski jānovērtē publisko un privāto iestāžu veiktā videonovērošana;

34. vēlreiz norāda uz atzinumiem par nepilngadīgo seksuālās izmantošanas, pornogrāfijas un cilvēku tirdzniecības apkarošanu, kā arī par nepilngadīgo bez pavadības aizsardzību. Komiteja īpaši norāda uz atzinumu CdR 136/2006 fin un uzsver, ka, īstenojot Komisijas rīcības plānu nepilngadīgo bez pavadības aizsardzībai, jāizveido īpaši finansēšanas instrumenti, kas ļauj ņemt vērā šo nepilngadīgo un viņus uzņemošo reģionu īpašo stāvokli;

35. uzsver, ka saskaņā ar ES tiesību normām par regulāru pārskatu sniegšanu jānovērtē, cik efektīvi bijuši līdzšinējie ES pasākumi cietušo aizsardzībai un kā tie īstenoti;

36. saistībā ar nesējām pārrobežu mēroga un klimata apstākļu radītajām dabas katastrofām, piemēram, plūdiem un ugunsgrēkiem vēlreiz atzīmē, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir būtiska nozīme šādu draudu novēršanā;

37. norāda, ka tā rosinājusi civilās aizsardzības jomā izstrādāt līdzsvarotu un kopīgu Eiropas Savienības pieeju, kas ļautu dalībvalstīm pašām noteikt prioritātes;

38. pauž interesi par rīcības plānā paredzēto ES civilās aizsardzības instrumentu un paziņojuma par ES spēju stiprināšanu katastrofu gadījumos novērtēšanu un īpaši atzinīgi vērtē izteiktos priekšlikumus par Eiropas civilās aizsardzības finanšu instrumenta darbības termiņa pagarināšanu;

39. norāda uz vietējo un reģionālo pašvaldību būtisko nozīmi arī noziedzīgu nodarījumu novēršanā un rosina tās savlaicīgi iesaistīt Eiropas Noziedzības novēršanas tīkla novērtēšanā, kā arī Noziedzības novēršanas observatorijas izveidē un administratīvu risinājumu izstrādē organizētās noziedzības novēršanai un apkarošanai;

40. atzīmē, ka, īstenojot ierosinātos pasākumus kriminālstatistikas jomā, būtu jāievēro īpaša rūpība, lai nodrošinātu attiecīgo datu ticamību;

Eiropas patvēruma un imigrācijas politikas veidošana

41. norāda uz arvien pieaugošās nabadzības izraisītās migrācijas sociālo dimensiju un vēlreiz uzsver, ka jāisteno ar reģioniem un vietējām pašvaldībām saskaņota Eiropas imigrācijas un patvēruma politika, kas balstās uz cilvēktiesību ievērošanu, solidaritāti un atbildību;

42. piekrīt Eiropas Parlamenta viedoklim, ka pašlaik Eiropas robežreģionu savstarpējais atbalsts ir nepietiekams, un tādēļ aicina Komisiju plānotajā paziņojumā par lielāku solidaritāti Eiropas Savienībā izstrādāt priekšlikumus arī jautājumā par bēgļu solidaritātes izvietojumu, kā arī par tūlītējiem pasākumiem skarto reģionu atslogošanai;

Migrācija

43. atzinīgi vērtē tādu migrācijas politiku, kura sākas jau izcelsmes valstīs, taču atbilst arī Eiropas darba tirgus prasībām un demogrāfiskās attīstības tendencēm;

44. rosina vairāk saskaņot noteikumus, kas reglamentē ģimeņu atkalapvienošanu, un uzskata, ka, vienojoties par vīzu nolīgumiem, rūpīgi jāapsver iespējas noteikt papildu atvieglojumus;

45. principā atzinīgi vērtē rīcības plānā paredzētos pasākumus nelegālās imigrācijas ilgtspējīgai novēršanai;

46. uzsver, ka paredzētie pasākumi nedrīkst būt pretrunā Eiropas un starptautiskajiem bēgļu aizsardzības noteikumiem;

47. pauž nožēlu, ka Komisija attiecībā uz saskaņotu attieksmi pret personām bez uzturēšanās atļaujas rīcības plānā nav ierosinājusi nekādas iniciatīvas, kas atbilstu Eiropas pamattiesībām, un pauž cerību, ka šīs grupas intereses tiks ņemtas vērā gan paredzētajos grozījumos Direktīvā par neatļautas ieceļošanas, tranzīta un uzturēšanās atbalstīšanas definīciju, gan arī ziņojumā par Direktīvu, ar ko nosaka obligātos standartus sank-

cijām un pasākumiem pret darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu valstspiederīgos, kuri dalībvalstīs uzturas nelegāli;

48. uzskata, ka jāparedz tikai tādas atpakaļnosūtīšanas programmas, kas balstās uz brīvprātības principu un atbilst attīstības sadarbības mērķiem, un pēc repatriācijas būtu jānodrošina attiecīgo personu ilgtspējīga sociālā integrācija;

49. pauž nožēlu par to, ka rīcības plānā vēl līdz šim nav paredzēti uzlabojumi saistībā ar personu no trešām valstīm tiesībām un pienākumiem;

50. uzsver, ka arī migrācijas un patvēruma politikas jomā, īstenojot rīcības plānā paredzētos datu drošības un datu apmaiņas pasākumus, kā arī veicot datu pārbaudi, jāievēro datu aizsardzības noteikumi;

51. atzinīgi vērtē paredzētos integrācijas veicināšanas pasākumus un aicina savlaicīgi iesaistīt Reģionu komiteju paziņojuma par ES integrācijas programmu sagatavošanā un plānotā koordinācijas mehānisma izstrādāšanā;

52. aicina paredzētajos pasākumos, kas saistīti ar statistikas datu vākšanu, ievērot samērīgumu starp jaunu atziņu ieguvu un ar to saistīto darba ieguldījumu;

53. atzinīgi vērtētu Eiropas pilnvarotā pārstāvja migrācijas, bēgļu un integrācijas jautājumos amata izveidošanu Eiropas Parlamentā; šādam pārstāvim būtu jānodarbojas ar trešo valstu valstspiederīgo īpašajām problēmām;

Patvēruma politika

54. aicina Eiropas Parlamentu un Padomi, kā paredzēts rīcības plānā, steidzami izstrādāt salīdzināmus kritērijus un pamatnostādnes, kas nepieciešamas lēmumu par patvēruma piešķiršanu pieņemšanai;

55. uzskata, ka tādu obligāto standartu ievērošana, kas atbilst pamattiesību un cilvēktiesību prasībām, patvēruma meklētāju izvietošanas jomā ir tikpat vajadzīga cik attiecībā uz noteikumiem par patvēruma meklētāju pārvietošanās brīvību;

Globāla Eiropa — brīvības, drošības un tiesiskuma telpas ārpolitiskie aspekti

56. atzinīgi vērtē faktu, ka Lisabonas līgums ļauj efektīvāk veidot ES ārējās attiecības, tajās lielāku uzmanību pievēršot ar cilvēktiesībām un attīstības politiku saistītiem mērķiem;

57. atzinīgi vērtē Komisijas apņemšanos kopīgi ar Savienības Augsto pārstāvi ārpolitikas un drošības politikas jomā (Komisijas priekšsēdētāja vietnieci) panākt saskaņotību starp ārējām attiecībām un tieslietu un iekšlietu, kā arī attīstības sadarbības ārējo dimensiju;

58. atzinīgi vērtē to, ka arī rīcības plānā ievērotas kopīgās intereses saistībā ar legālo un nelegālo migrāciju (imigrācija, patvēruma, sadarbība robežapsardzes jautājumos), kā arī ņemta vērā terorisma un noziedzības apkarošana, atsevišķu jautājumu risināšana prioritārā kārtībā noteiktās teritorijās, informācijas apmaiņas pamatnoteikumi, pamattiesību un cilvēktiesību garantijas, pārredzamība un brīva piekļuve informācijai, datu aizsardzība, kā arī ar to saistītās tiesību aizsardzības garantijas ES pilsoņiem un trešo valstu valstspiederīgajiem;

59. rosina iesaistīt Eiropas Padomes Vietējo un reģionālo pašvaldību kongresu, Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu reģionālo un vietējo asambleju, Austrumu partnerības forumus un

citus atbilstošus tīklus debatēs par tematiem, kas skar brīvības, drošības un tiesiskuma telpas ārējo dimensiju;

60. uzskata, ka, risinot jautājumus, kas skar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kā arī migrantu un patvēruma meklētāju integrāciju, ir svarīgi izmantot un stiprināt vietējo un reģionālo pašvaldību lielo potenciālu pārrobežu sadarbības jomā;

61. uzskata, ka arī šajā jomā regulāri jāveic novērtēšana, lai nodrošinātu šīs jaunās ES ārpolitikas pasākumu efektīvu un saskaņotu īstenošanu.

Briselē, 2010. gada 2. decembrī

*Reģionu komitejas
priekšsēdētāja*
Mercedes BRESSO